

Høringsuttalelse til utkast til Regionplan Agder 2030 vedtatt i styret for Østre Agder 22.mars i sak 20/19

Generelle kommentarer

Østre Agder regionråd vil gi Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommune honnør for å ha klart å samordne utkastene fra arbeidsgruppene til et helhetlig og godt strukturert dokument.

Selv om regionrådet kan stille seg bak de fleste forslag er det likevel slik at begrenset plass i det endelige utkastet. Dette har medført at noen perspektiv er blitt tillagt for begrenset omtale. Gjennomgående hadde planforslaget blitt styrket av færre mål som derigjennom hadde blitt gitt en tydeligere prioritering. Østre Agder erkjenner at det ligger en betydelig spissing gjennom valget av bare fem tema.

Bruken av framtidsbilder i planutkastet fungerer godt.

Gjennomgående har planutkastet mye å vinne på en bearbeidelse med sikte på språklig forenkling, herunder fjerning av begrep som ikke kan forventes å bli forstått blant av mange innbyggere.

Planen hadde vunnet på enda tydeligere konklusjoner og mål. Det er også greit å skille mellom det vi er i gang med, som skal forsterkes og videreutvikles, og det som representerer nye retningsvalg.

Konkrete innspill til planutkastet

Østre Agder vil i sin høringsuttalelse peke på følgende punkt som en mener bør bli bedre ivaretatt i den endelige planen:

- Planutkastet mangler en innledning som gir perspektiv på Demokratibyggning og demokratisering i landsdelen. I en situasjon der man internasjonalt og til dels nasjonalt opplever at demokrati som ide og basis for samfunnsutviklingen blir presset og utfordret, så må et så viktig dokument som regionplanen gi signaler om hvordan vi skal bygge samfunnet videre basert på demokratiske prinsipper. Planen bør ha som intensjon å demokratisere samfunnet. Innbyggere skal i sine ulike roller som elev, pasient, arbeidstaker mm inviteres inn i beslutningsprosesser der vi som borgere opplever å ta del i beslutningene og der de ansvarliggjøres. Planen bør legge grunnlag for at de som bor i vår landsdel kjenner på en samhörighet mellom oss som er bosatt her og en solidaritet med andre mennesker.
Agder har gjennom Arendalsuka en fyrtårnposisjon i arbeidet for demokratibyggning i Norge. Det setter krav til at nye Agder viser vei i arbeidet for å styrke demokratiet. Det gjør vi best ved å velge dristige og forpliktende løsninger i kontakt med innbyggere og brukere. Her bør det stilles krav til kommunale, fylkeskommunale og statlige virksomheter i landsdelen. Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter forplikter seg overfor regionplan Agder. Å manifestere demokrati som fundamentet i regionplanen gir et vesentlig signal om landsdelens forpliktelser i den videre samfunnsutvikling.
- Perspektivet på at demografiske endringer dramatisk vil endre behovsbildet, er ikke ivaretatt i planutkastet. Ved å overse de grunnleggende utfordringene offentlig sektorer på alle felt som et resultat av dette vil bli stilt overfor, så mangler planen i sin nåværende form forutsetninger for å bli det verktøy statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter på Agder trenger. Det endelige planforslaget må ta inn over seg at vi planlegger for en aldrende befolkning. Aktivisering av en eldre befolkning må være nøkkel til å hindre passivisering og inaktivitet. Derfor er det en utfordring at

Helse og omsorg bare har fått marginal omtale i utkastet gjennom henvisningen til innføring av velferdsteknologi. I oppfølgingen av regionplan Agder 2020 er RKG Helse og velferdsteknologi en av de sentrale satsningene. Agder står som resten av landet overfor store utfordringer knyttet til å kunne levere tilstrekkelige og riktige tjenester til en eldre befolkning. Når disse viktige utfordringer for stat og kommune mangler omtale så mangler planen en sentral dimensjon.

- Østre Agder regionråd er opptatt av at den nye regionplanen er tydelig på det ansvar ny Agder fylkeskommunen vil ivareta innenfor nærings- og samfunnsutvikling. At denne rollen er tydelig og sterk er særlig viktig for flankene i nord – vest og øst som har mindre forutsetninger for å påvirke nærings- og samfunnsutviklingen enn det sentrale Agder. Dette er viktig for å motvirke en marginalisering mot ytterkantene i den nye fylket. Dette var en forutsetning i vedtaket om å slå sammen Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune. Å forbeholde midler fra konsesjonskraftfond til bruk i distriktene vil kunne motvirke en slik tendens. Den nye regionen må også videreføre satsingen på regionale næringsfond.
- Østre Agder opplever at planutkastet fokuserer for lite på mulighetene som skapes ved digitalisering i offentlig og privat sektor. Digitaliseringen er en sentral driver for samfunnsutviklingen i landsdelen. Østre Agder opplever at perspektivet på effekter av den raske digitaliseringen er for svakt i utkastet. Hva med å bygge opp en landsdelssatsing omkring Digital Innovation Hub (DIH) Ocean Technology i EUs nye program 2021-2027?
- Under **verdiskaping og bærekraft** står det i framtidsbildet – *landsdelen har en tydelig internasjonal profil*. Dette dekker ikke den internasjonalisering som har pågått og som vil forsterke seg fram mot 2030. Samhandling mellom Agders næringsliv og internasjonale aktører er reglen framfor unntaket alt i dag. Derfor bør planen forholde seg til at videre internasjonalisering av næringslivet og universitet er nøkkelen til å kunne skape en ønsket utvikling for Agder. Da bør basisforutsetningene for å møte de krav dette stiller oss overfor tydelig framgå av plandokumentet. Arbeidstakere på alle nivå i arbeidslivet møter disse behovene både språklig og i form av å håndtere samhandling med arbeidstakere med en annen bakgrunn på sin arbeidsplass enten det er på et anlegg, i en konsulentbransje eller i en servicebedrift. **Regionplan Agder 2030 må representere et fundament for en forsterket internasjonale satsing i planperioden.**
- Ved siden av et godt opplæringstilbud til ungdom gjennom videregående opplæring, må satsingen på videreutvikling av fagskoletilbudet gis høy prioritet i planperioden, for å kunne gi fagarbeidere mulighet til kompetansebygging i eget yrke.
- I kapittelet om **transport og kommunikasjon** mangler det et framtidsbilde knyttet status for iverksetting av Grenlandsbanen. I målene må det bli fastslått at Grenlandsbanen skal være vedtatt i 2028 og utbygging nærmer seg.
- Uklare mål som *Etablere tverretatlige samarbeid for å styrke kollektivtransportens attraktivitet* bør erstattes av klare mål om å endre kollektivløsninger som ikke fungerer godt som en helhet. Byferger, busser og tog må framstå som et enhetlig tilbud overfor den reisende – en reise en billett!
- Målsettingen om at all utbygging skal skje langs kollektivakser må også ta hensyn til at det er ønskelig legge til rette for utvikling i distriktene, der det ikke er et godt utbygget kollektivtilbud.
- Servicenæringer er en sentral sysselsettingsfaktor i Agder og betydningen av denne øker i den samlede sysselsetting. Mens tradisjonelle næringer bygger på naturgitte forutsetninger som skog, kraft mm så er etablering av servicenæringer og særlige nye vekstnæringer på dette feltet kunnskapsbasert. Det er viktig at Agder har ambisjoner om å skape slik ny kunnskapsbaserte virksomheter. Konkrete eksempler på det som menes er etablering av flygerutdannelse, bemanningsvirksomhet i luft og sjøfart, spillindustri med mer.
- Østre Agder ønsker at den endelige planforslaget legger grunnlag for en helhetlig utvikling av havneinfrastruktur der alle Sørlandets sentrale havnene inngår. Ny veiforbindelse til Eydehavn er avgjørende for at denne havnen skal fylle en sentral rolle for distribusjon av produkter fra Biozin i Åmli.

- Østre Agder ønsker at planen konkretiserer hva som legges i grønn og blå vekst. I grønn vekst legger vi blant annet ulike produkter fra Jordøya og annen industri basert på innlandets råstoffer i skogen. Blå vekst må omfatte biologiske produkter knyttet til hav, men og tjenesteproduksjon knyttet til maritime næringer og luftfart.
- Østre Agder mener at kulturkapittelet har fått en uheldig slagside mot profesjonelt offentlig kulturliv. Frivilligheten som en bærebjelke i landets kulturliv må fram. Herunder idrett. Kultur og idrett som en sentral satsingsfaktor for gode levekår for barn og unge mangler i utkastet. En mulighet er å satse på kulturkortet slik de gjør i Reykjavik på Island. Østre Agder ønsker også at en skal satse på videreutvikling og utbygging av regionale idrettsanlegg.
- Mange viktige fyrtårn i norsk og sørlandsk kulturliv er uteglemt. Kulturarrangementene følger som en perlerad i alle deler av landsdelen. Det gir innbyggerne kunstnerlige opplevelser på høyt nivå og bak tilbudet ligger det en frivillig innsats som bygger samhold i alle deler av Agder. Hele Agder støtter opp om kultur og festivaler.
- Planen må vise at Agder samlet stå bak arbeidet for å videreutvikle kompetanse og kapasitet ved Sørlandet sykehus HF ved lokasjonene i Kristiansand, Arendal og Flekkefjord.
- Opprettholdelse av distriktstannklinikker må være et mål.

Oppsummering

- Når planutkastet mangler tydelige veivalg, så blir potensialet for å nå målene i planen mindre. Planen kan gi tydelige styringssignaler for eksempel gjennom å være tydelig på hvilke prioriteringer som legges til grunn for bruk av midler fra kompetansefondet.
- Planen må ta inn over seg den store usikkerheten relatert til at den skal favne en så lang tidsperiode som 11-12år. Derfor må den gi rom for å møte det ukjente både i form av muligheter og utfordringer. Handlingsrommet for å møte et hav av muligheter og en strøm av utfordringer gir gode forutsetninger for innbyggernes framtid. Østre Agder ønsker å introdusere begrepet *framtidsspeiderne* som arbeidsform i oppfølgingen av regionplan 2030. Hvor går utviklingen? Er det dit vi bør gå? Kan beviste veivalg gi bedre resultat. Bistand til slike nye arbeidsformer kan hentes fra så ulike miljøer som UiA og spillmiljøet på Agder.